

UNbulletin

zpravodaj OSN v České republice

IV/2007

Z obsahu: 60 let Informačního centra OSN v Praze ♦ O UNFPA s Janou Simonovou ♦ Češi ve službách UNV ♦ Historie sídla OSN ♦ Václav Klaus na všeobecné rozpravě 62. Valného shromáždění ♦ Ban Ki-moon: Změna klimatu je tady/Co jsem viděl v Dárfúru ♦

Foto: OSN/Fred Noy

Svět je tvrdé místo k narození

ROZVOJOVÉ CÍLE TISÍCILETÍ V POLOČASE

Neví, kdy se narodila, ani kolik je jí let. „K čemu by mi to bylo? Jsem chudá, slavit narozeniny stojí moc peněz. Mám jiné starosti. Chci, aby se můj syn naučil číst a psát a měl lepší život než já.“ Bangladéšská dívka Shimu odešla z venkova do města za prací. Jako šička pracuje šest dnů v týdnu, vydělá si třicet dolarů za měsíc. Těch v přepočtu necelých sedm set korun jí musí vystačit na obživu, oblečení i školné pro syna. Navíc spoří, aby se jednou mohla vrátit na venkov, koupit si kus pole a na něm hospodařit. „Už mám našetřeno téměř 300 dolarů,“ raduje se.

Shimu patří k milionům chudých rozvojového světa. Za svůj měsíční plat by si v naší části světa nekoupila ani tričko, které sama ušila. V jedenácti letech - po smrti matky - se vdala, ale manžel jí týral. Navzdory tradicím se dokázala vzepřít a vydala se do Dhá-

ky. Hlavní město pro ni představovalo naděje na placenou práci, obživu i vzdělání pro syna.

Lidí, kteří se pomalu odrážejí od nehlubšího dna chudoby, za posledních patnáct let přibývá. V roce 1990 patřila celá jedna třetina populace k extrémně chudým, v roce 2004 to byla necelá pětina. Pokud se tento trend udrží, podaří se splnit jeden z Rozvojových cílů tisíciletí – do roku 2015 snížit na polovinu počet extrémně chudých lidí.

Mnozí Evropané netuší, co ony rozvojové cíle znamenají. Rozvojem jsou pro nás nová nákupní centra, mobilní telefony, notebooky, auta, MP3 přehrávače. Pro milióny nejchudších je to především naděje na důstojný život: domácnosti s elektrinou, s nezávadnou pitnou vodou, kanalizace, zdravotní střediska a školy v blízkém okolí, hlas v rozhodování o věcech veřejných.

Zdroje existují

Státy OSN v roce 2000 uznaly, že svět disponuje prostředky, technologiemi i know-how na odstranění chudoby a hladu. Že lze omezit šíření infekčních nemocí, dětskou a mateřskou úmrtnost, zpřístupnit základní vzdělání všem dětem, ochránit zdravé životní prostředí a vytvořit férové podmínky mezinárodního obchodu. V Deklaraci tisíciletí formulovaly osm konkrétních cílů do roku 2015. Aby Deklarace tisíciletí nezůstala jen deklarací, byla stanovena průběžná měřítka plnění. Na začátku letošního července - přesně v poločase před cílovým rokem 2015 - vydala OSN bilanční zprávu o Rozvojových cílech tisíciletí. Jaká ta bilance je?

„Dosavadní výsledky naznačují, že jsme se posunuli vpřed a že nakonec ve většině regionů můžeme být úspěšní,“ říká generální

dokončení na str. 3

Foto: Jiří Hoktvo

Debata: Ohniska napětí

O úloze OSN při prevenci a řešení konfliktů ve světě a o české účasti v mírových operacích OSN a jiných vojenských misích se mimo jiné mluvilo na tematické diskusi „Ohniska napětí ve světě“. Konala se 25. září v Informačním centru OSN, živě ji přenášel zpravodajský kanál ČT24.

Na snímku panelisté debaty (zleva): Karel Rožánek, redaktor ČT, genmj. Josef Prokš, zástupce náčelníka generálního štábu AČR, Mojmír Šlachta, autor publikace „Ohniska napětí ve světě“, Michal Broža z IC OSN a Miloš Balabán ze Střediska bezpečnostní politiky FSV UK. Debaty se zúčastnil i bývalý vojenský pozorovatel mjr. Karel Kout.

Informační centrum šedesátileté

Zpravodaj UNbulletin, web osn.cz, elektronické zpravodajství UN INFO, knihovna s více než 14 tisíci publikacemi a periodiky OSN, rešeršní služby, tiskové konference, tematické diskuse, vzdělávací programy, výstavy, publikace, spolupráce s partnerskými organizacemi a s agenturami OSN v České republice, informační kampaně ... to vše je současné Informační centrum OSN v Praze. Informační a zastupující kancelář Sekretariátu Organizace spojených národů v České republice.

60 let v Praze

Historie centra se píše od roku 1947. Praha byla jedním z prvních měst na světě, kde byla otevřena pobočka OSN mimo domovský New York. Pod vedením prvního ředitele, norského diplomata Olava Ryttera, zahájilo centrum činnost dne 15. prosince 1947.

Hned po únoru 1948 začal komunistický režim usilovat o přímou kontrolu nad všemi aktivitami tohoto úřadu OSN. Na začátku padesátých let si tehdejší moc vymínila, že bude mít přímý vliv na výběr jeho ředitele. Po odchodu Olava Ryttera byly po celou dobu komunistické vlády do jejího čela dosazováni provládni úředníci. Režim si tak držel kontrolu nad institucí, na kterou tehdejší ministerstvo národní bezpečnosti upozorňovalo, že „bez vědomí a souhlasu vládních cenzorů šíří materiály do škol a jiných institucí“. Zvláštní znepokojení vyvolaly necenzurované dokumenty o lidských právech a materiály o válce v Koreji.

Zdroj nezávislých informací

Přes dohled a cenzuru bylo centrum pod ochranou vlajky OSN významným zdrojem nezávislých informací a knihovnu navštěvovali také disidenti. V roce 1968 se stalo informační spojkou pro československé občany, kteří chtěli prostřednictvím petic a protestních dopisů upozornit OSN a mezinárodní společenství na invazi vojsk Varšavské smlouvy pod velením Sovětského svazu. Po celou dobu invaze i po ní centrum podrobně informovalo vedení světové organizace v New Yorku o aktuálním dění v zemi.

Komunistická vláda tehdejšího Československa zaujímala k OSN dvojaký postoj. Na jedné straně se hlasitě hlásila k ideálům světové organizace, k demokracii, míru, boji proti hladu, na straně druhé se snažila maximálně kontrolovat nezávislou činnost OSN na svém území. Sledovala zásilky, materiály, informační činnost i pracovníky centra. Jeden z nich, Adolf Mudroch, byl v roce 1954 odsuzen k doživotnímu vězení.

Geografický dosah

Pražské informační centrum v prvních letech pokrývalo svou činností Československo a tehdejší Jugoslávii. Poté byly jeho služby namířeny jen na Československo. V roce 1973 přibyla do jeho působnosti tehdejší Německá demokratická republika. Po sjednocení Německa v roce 1990 však tuto úlohu začalo plnit centrum v Bonnu. Po rozdělení Československa je činnost centra zaměřena pouze na Českou repu-

bliku. Slovensko má od roku 1996 své centrum ve Vídni.

Dům OSN

Až do roku 2001 byl trvalou adresou centra dům v Panské ulici č. 5 v Praze 1. Na podzim 2001 byl za účasti tehdejšího ministra zahraničních věcí ČR Jana Kavana a zástupce generálního tajemníka OSN a administrátora UNDP Marka Mallocha Browna slavnostně otevřen Dům OSN v Praze na náměstí Kinských. Organizace spojených národů tak díky podpoře české vlády získala v Praze jednu permanentní adresu pro všechna zastoupení agentur OSN. Dnes v Domě OSN vedle informačního centra působí Kancelář UNHCR, Kancelář WHO a Český výbor pro UNICEF. Kancelář UNDP byla uzavřena na podzim 2004.

UNbulletin

Vychází čtvrtletně, je distribuován bezplatně.

Vydavatel: Informační centrum OSN v Praze

nám. Kinských 6, 150 00 Praha 5

Tel.: 257 199 831 / Fax: 257 316 761

info@osn.cz, www.osn.cz

Editor: Michal Broža

Koordinace výroby: Jan Smetana

Grafická úprava a sazba:

NVTR Repro s. r. o./Jams

Tisk: Europrint, a.s.

Ev. č. MK ČR E 14551

ISSN 1802-3231, 1802-324X

Obsah nemusí nezbytně vyjadřovat

stanovisko nebo názor OSN.

Tištěno na recyklovaný papír

Svět je tvrdé místo k narození

(dokončení ze strany 1)

tajemník OSN Ban Ki-moon. Zároveň však dodává, že mnohé sliby zůstávají z velké části nenaplněny.

Co bilance říká

Počet extrémně chudých v subsaharské Africe se stabilizoval. Podle stanovených měřítek došlo od roku 2000 ke snížení chudoby o šest procent. Snížit počet extrémně chudých na polovinu do cílového roku se však Africe pravděpodobně nepodaří.

Více dětí v rozvojových zemích chodí do školy. Docházka vzrostla z osmdesáti procent v roce 1991 na 88 procent v roce 2005.

Na politickém a veřejném životě se více podílejí i ženy. Proces posilování jejich úlohy ve společnosti je však pomalý, ale najdeme i země, kde dříve mohli volit výhradně muži, zatímco dnes v řadách poslanců jejich národních parlamentů už zasedají rovněž ženy.

V celosvětovém měřítku se lépe daří snižovat dětskou úmrtnost. Podobný trend sledujeme i v prevenci malárie a tuberkulózy. Jenže zlepšení není dostatečné na to, abychom dokázali splnit cíl – do roku 2015 snížit na polovinu úmrtnost na tyto dvě choroby.

Obecně nejhorší situace panuje v subsaharské Africe. I tam, kde postupně dochází k podstatnému zlepšení, přetrvávají závažné problémy. Rozvoji nejvíce brání nedostatek pracovních příležitostí pro mladé lidi, nerovnost pohlaví, rychlá a nekontrolovaná urbanizace, ale také odlesňování, snižující se zásoby vody a vysoký výskyt HIV.

Významnou roli hraje nestabilita a špatné bezpečnostní podmínky. Rozvojové cíle přitom mohou významně přispět k posílení celosvětové bezpečnosti i stability. Rozvoj a bezpečnost jsou jako spojené nádoby, ale bohaté státy často jednají, jako by šlo o dvě nesouvisející věci.

Mírný optimismus

■ Počet nejchudších, kteří na den musí vyjít s méně než jedním dolarem, klesá. V roce 1990 jich bylo 1,25 miliardy, o patnáct let později 980 milionů. A to navzdory rychlému růstu populace světa.

■ V roce 2005 chodilo do školy 88 procent všech dětí, o osm procent více než v roce 1990.

■ Částečně se daří boj proti spalničkám, TBC, průjmovým onemocněním a malárii. Díky tomu mírně klesá dětská úmrtnost.

■ Dětskou podvýživu se podařilo snížit o jednu pětinu.

K nejvýraznějšímu omezení chudoby na světě došlo v Asii – avšak s výjimkou západní části kontinentu – tam se počet chudých naopak zdvojnásobil. V průběhu těhotenství a při porodu umírá každoročně více než půl milionu žen. Jde přitom o komplikace, jimiž umíme předcházet nebo je léčit.

Málo se daří omezovat počet podvýživných dětí. Hlad nejenže přináší utrpení, ale podněcuje i násilí. Ekonom Kolumbijské univerzity Jeffrey Sachs upozorňuje, že například konflikty v Dárfúru a Somálsku se odvíjejí od nedostatku vody a jídla. Stejný základ mají i problémy v Pobřeží slonoviny či Burkina Faso.

Na následky AIDS zemřely loni téměř tři miliony lidí, v roce 2001 jich bylo téměř o milion méně. Více než patnácti milionům dětí vzal AIDS jednoho nebo oba rodiče.

Polovina lidí v rozvojových zemích nemá k dispozici ani nejzákladnější hygienická zařízení včetně kanalizace. Celý svět začíná počítovat následky změn klimatu. Bohaté státy disponují zdroji a technologiemi, díky nimž se dokážou přizpůsobit. Následky pro Afriku či ostrovní státy budou mnohem drsnější.

Politici musí jednat

Bilanční zpráva OSN o plnění rozvojových cílů byla na začátku července zveřejněna za naprostého nezájmu českých médií. Podobná situace byla i v dalších zemích regionu, s výjimkou Rakouska. Ve většině západních zemí média a nevládní organizace bijí na poplach a upozorňují na nedostatečné toky oficiální rozvojové pomoci (ODA). V roce 2005 se ve skotském Gleneagles nejvyspělejší státy zavázaly, že do roku 2010 zdvojnásobí pomoc Africe. Jenže celkový objem rozvojové pomoci v letech 2005 a 2006 reálně poklesl o více než pět procent. Pouze pět zemí splnilo nebo překročilo cíl OSN na vyčlenění 0,7 procenta svého hrubého národního důchodu na rozvojovou pomoc. Bez rázných politických rozhodnutí nelze očekávat zásadní změnu k lepšímu.

Odpovědnost za splnění rozvojových cílů primárně nesou bohaté i chudé státy a jejich představitelé. Ale svůj díl odpovědnosti mají i média, nevládní organizace, školy a v konečném důsledku každý člověk. Až si budete kupovat tričko nebo košili Made in Bangladesh, vzpomeňte si třeba na onu bangladéšskou dívku Shimu a jejího syna – pro ně jsou ty „abstraktní“ rozvojové cíle možná jedinou reálnou šancí na vymanění se z chudoby.

Článek byl napsán pro MF Dnes.

Vyšel 28. července 2007 v příloze Kavárna.

Milí přátelé,

nové číslo UNbulletinu se Vám dostává do rukou po tříměsíční odmlce. Rozšířili jsme obsah a zároveň změnilí periodicitu: z měsíčníku se stává čtvrtletník. K tomuto rozhodnutí nás vedly především provozní důvody.

Zpravodaj OSN vychází od roku 1995, původně anglicky a česky, od roku 2005 pouze česky. Mapuje dění v multilaterálním mezinárodním systému a upozorňuje na důležité globální témata. Systematicky předkládá názory a stanoviska generálního tajemníka a dalších vysokých představitelů organizace. Zvláštní pozornost věnuje závažným globálním a regionálním problémům, pravidelný prostor otevírá prioritním tématům mezinárodního systému, otázkám míru a bezpečnosti, lidských práv, humanitární pomoci, rozvoje i mezinárodního práva.

Nová koncepce se nebude výrazně lišit od té předešlé. Na větším prostoru bude ale možné představit více témat a obsáhleji je analyzovat. Vzhledem k delší periodicitě však bude menší důraz kladen na aktuálnost, orientovat se budeme spíše na souvislosti a trendy.

I nový UNbulletin bude přinášet krátké zprávy z činnosti OSN v ČR, komentáře, analýzy. Více se ale budeme soustředit na seriály, profily osobností, rozhovory. Budeme mapovat práci Čechů v systému OSN a jejich prostřednictvím představovat činnost jednotlivých agentur světové organizace. Chceme se také více otevřít podnikům zvenčí a dát slovo zástupcům státu, nevládních organizací a studentům. Nově se budete v na stránkách zpravodaje OSN setkávat s texty ve slovenštině, které získáváme od kolegů sesterského Informačního servisu OSN ve Vídni (UNIS). Hned v tomto čísle najdete rozhovor s Janou Simonovou z Populačního fondu OSN (UNFPA), dvoustránkový materiál zpracovaný Odborem rozvojové spolupráce a humanitární pomoci Ministerstva zahraničí ČR, názorový článek Nguyen Ming Huong, účastnice XII. ročníku Pražského Modelu Spojených národů, či slovenský překlad komentáře koordinátora humanitární činnosti OSN Johna Holmese o situaci v Iráku.

Věřím, že UNbulletin pro vás zůstane zajímavým zdrojem informací. Těšíme se na vaše reakce.

Michal Broža, editor

www.osn.cz/zpravodajstvi/casopis/

Organizace spojených národů a Dárfúr

Během ozbrojeného konfliktu v Dárfúru mezi vládními jednotkami a povstaleckými skupinami přišlo o život více než 200 tisíc lidí a další dva miliony jich musely opustit své domovy. OSN na krizi upozorňuje již od roku 2003. Od té doby se její řešení stalo jednou z priorit Rady bezpečnosti, stejně jako dvou po sobě následujících generálních tajemníků.

Politické a humanitární úsilí

Významnou úlohu při řešení dárfúrského konfliktu hrají politická a diplomatická jednání. Mezi nejdůležitější úspěchy mírového procesu patří podpis Dárfúrské mírové dohody z 5. května 2006 v rámci Africké unie (AU) a za podpory OSN. Diplomatičtí úsilí o nalezení shody mezi vládou a povstalcí pokračuje. Na základě rozhovorů z podzimu 2006 v etiopské Addis Abebě uvádí Odbor pro mírové operace OSN (DPKO) do praxe třífázový přístup, jehož smyslem je rozšíření Mise AU (AMIS) a rozmístění hybridní mírové operace AU a OSN v Dárfúru (UNAMID).

Soukromou a veřejnou diplomacií se v Dárfúru angažuje i sám generální tajem-

Rezoluce Rady bezpečnosti

K relevantním rezolucím Rady bezpečnosti patří rezoluce č. 1590 (2005) zakládající UNMIS; rezoluce č. 1556 (2004) a rezoluce č. 1591 (2005) uvalující sankce na Dárfúr; rezoluce č. 1706 (2006) stanoví mandát mise UNMIS pro Dárfúr; rezoluce č. 1755 (2007) prodlužuje mandát UNMIS do října 2007; a rezoluce č. 1769 (2007) zakládá UNAMID.

nik Ban Ki-moon. Urovnání krize je jeho nejvyšší prioritou. Díky kontaktům na zúčastněné aktéry s nimi může situaci často konzultovat. Pravidelně se schází například se súdánským prezidentem Umarem Bašírem.

Vedle Ban Ki-moona se situací intenzivně zabývá také zvláštní vyslanec pro Dárfúr Jan Eliasson společně se svým protějškem z AU Salimem Ahmedem Salimem. Usilují především o ukončení násilí, stabilizaci příměří za pomoci mírových sborů, zlepšení humanitární situace a uzavření komplexní mírové dohody, jež bude obsahovat i ustanovení o rozdělení politické a ekonomické moci.

OSN se také snaží pomáhat lidem postiženým konfliktem. Jsou jich více než čtyři miliony a na pomoc jim byla zahájena největší současná humanitární mise na světě –

jen za letošní rok má být prostřednictvím OSN poskytnuta pomoc ve výši více než 650 milionů amerických dolarů. V oblasti působí více než 12 tisíc humanitárních pracovníků. Kromě zaměstnanců OSN jde zejména o pracovníky mezinárodních nevládních organizací. Ti se však stále stávají terčem útoků – jsou napadány konvoje a unášení lidé, některé organizace musely změnit své působíště. Díky humanitární pomoci se ale počet lidí, ke kterým nedosáhne pomoc, od února 2007 snížil o 400 tisíc.

Mírové síly

Na základě dohody z Addis Abeby (podzim 2006) bylo rozhodnuto o posílení jednotek AMIS prostřednictvím tzv. balíčků lehké a těžké podpory. Vrcholnou fází posilování mírových sil je ustavení mise UNAMID (společná mise OSN a AU). Logistické přípravy na rozmístění jednotek jsou v plném proudu.

Hlavním cílem a mandátem UNAMID je ochrana civilního obyvatelstva, podpora bezpečnosti při zajišťování humanitární pomoci, dohled na dodržování uzavřených dohod a pomoc při prosazování lidských práv. Po začlenění příslušníků jednotek AMIS dosáhne UNAMID síly 26 tisíc příslušníků. Stane se tak jednou z největších operací OSN v historii. V jeho čele bude stát Rodolphe Adada z Demokratické republiky Kongo.

Pro OSN a její mise má prioritní význam ochrana lidských práv. Za účelem jejich dodržování byli rozmístěni zvláštní pozorovatelé. Podle jejich zpráv dochází k masivnímu porušování práv civilistů – jednotlivci se stávají obětmi násilí, útoky se vedu na celé vesnice, dochází k jejich rabování a vypalování.

Generální tajemník Ban Ki-moon podnikl v září do Dárfúru a dalších zemí regionu týdenní cestu. Jak řekl po návratu, cílem jeho návštěvy bylo především naslouchat. Místním lidem postiženým konfliktem, humanitárním pracovníkům i představitelům súdánské vlády a vlád okolních zemí. Více o jeho cestě na straně 15.

Příslušníci kmene Ambororo na jihu Dárfúru čekají na transport do bezpečné oblasti, který organizuje Mise OSN v Súdánu (UNMIS).

Foto: OSN/Tim McKulka

Od OSN se očekává, že v krátkém čase vyřeší to, co se jiným nepodařilo za dlouhá léta

B. LYNN PASCOE, ZÁSTUPCE
GENERÁLNÍHO TAJEMNÍKA OSN PRO POLITICKÉ OTÁZKY

V březnu letošního roku byl do funkce zástupce generálního tajemníka OSN pro politické otázky a ředitele Odboru pro politické otázky Sekretariátu OSN (DPA) jmenován B. Lynn Pascoe. Před působením v OSN byl velvyslancem USA v Indonésii (2004–2007), zástupcem ředitele Odboru pro evropské a euroasijské záležitosti na ministerstvu zahraničí USA, velvyslancem USA v Malajsii či zvláštním americkým vyjednavatelem pro regionální konflikty v oblasti bývalého Sovětského svazu.

V roce 1996 byl zvláštním poradcem na Stálé misi USA při OSN. V letech 1993–1996 vykonával funkci ředitele Amerického institutu na Tchaj-wanu. Působil v řadě dalších diplomatických funkcí, jeho bohatá diplomatická kariéra čítá téměř čtyřicet let.

Absolvoval bakalářské studium v humanitních vědách na Univerzitě v Kansasu, magisterský titul získal na Kolumbijské univerzitě. Je ženatý, má dvě dospělé děti a dvě vnoučata.

V bulletinu „Politically Speaking“ (čtvrtletník DPA, k dispozici také v knihovně IC OSN) shrnuje své první zkušenosti vysokého představitele OSN a jednoho z hlavních poradců generálního tajemníka Ban Ki-moona.

O prioritních oblastech OSN

Priority generálního tajemníka OSN Ban Ki-moona jsou zjevné: Dárfúr, Blízký východ, klimatické změny, funkční reformy světové organizace, Libanon, Kosovo.

OSN se ale nebude soustředit jen na řešení velkých problémů, k nimž má mandát Rady bezpečnosti nebo Valného shromáždění. Možnosti OSN jsou mnohem širší. Je nutné předcházet krizím, které se ještě nestačily dostat na titulní stránky novin.

O zprostředkovatelské úloze OSN

Musíme více zapojit především vyjednávací a zprostředkovatelský potenciál organizace. To podporuje řada členských států. Aby však byla činnost zmocněnců OSN úspěšná, nestačí pouze jejich osobní charisma a schopnosti. Potřebují kvalitní zázemí. Odbor DPA se proto snaží vytvořit náležitě profesionální podmínky pro naše mediátory.

Organizace spojených národů musí posílit své politické schopnosti. Můžeme využít vojenských prvků, abychom efektivně stabilizovali určitou konfliktní situaci. Žádný konflikt ale plně nevyřešíme bez zapojení politických prostředků. K tomu je nezbytně nutná ochota zúčastněných stran zasednout k jednacímu stolu a řešit problémy mírovou cestou.

O kritice USA vůči OSN

Lidé, kteří v OSN pracují – jak v rámci mého odboru DPA tak i mimo něj – na mě zapůsobili velmi pozitivně. Organizace má vysoce kvalifikované a schopné odborníky, kteří se aktivně snaží přispět k řešení současných světových krizí. Problém spočívá spíše v nerealistických očekáváních. Od OSN se očekává, že v krátkém čase vyřeší to, co se jiným nepodařilo vyřešit za dlouhá léta – ať se již jedná o místní vlády, regionální uskupení nebo silné státy. Je to právě

OSN, před kterou leží všechny nejpálčivější otázky současného světa.

Musím také apelovat na kritiky, aby hodnotili OSN jako celek. OSN nejsou totiž jen proslovy a diskuse, které se dostávají do hlavních zpráv. OSN znamená řadu rozmanitých činností v nejrůznějších oblastech dotýkajících se života lidí na celém světě. Role OSN je v prosazování míru stejně jako v jeho dodržování. Jejím úkolem je zlepšování životního prostředí, potírání infekčních nemocí, odstraňování min, poskytování jídla hladovějícím i pomoc uprchlíkům. Tento výčet by mohl být ještě dlouhý. Záběr problémů, kterými se OSN zabývá, je enormní. OSN jistě nevyřeší všechny neudhy světa během jednoho týdne. Ale neexistuje jiná organizace, která by byla schopna vzít na svá bedra takové množství úkolů.

Stránky DPA: www.un.org/Depts/dpa

Z V E M E V Á S N A V Ý S T A V U

abecedaOSN

Globální otázky očima studentů českých škol

Literární a výtvarné práce o palčivých problémech současného světa. Lidská práva, mírové operace, ekologie, AIDS, Rozvojové cíle tisíciletí, civilizace, chudoba, terorismus... Barevná mozaika názorů a pohledů na svět, ve kterém žijeme.

Vernisáž se koná u příležitosti Dne Spojených národů.
Výstava je věnována 60. výročí vzniku Informačního centra OSN v Praze.

24. října 2007 - 20. ledna 2008

Dům OSN v Praze, nám. Kinských 6, Praha 5

Rozvojový svět je stále velmi mladý

S JANOU SIMONOVOU O ČINNOSTI UNFPA,
REFORMĚ OSN I ROZVOJOVÝCH CÍLECH TISÍCILETÍ

Jakým způsobem ovlivňujete činnost UNFPA z pozice poradce pro vnější vztahy?

Členské země OSN rozhodují o cílech, prioritách, pravidlech a modalitách poskytované pomoci a také o tom, jakými prostředky bude UNFPA disponovat. Mým úkolem je analyzovat pozice zemí a nové návrhy rezolucí z hlediska jejich dopadů na UNFPA a informovat, jak naše programy a doporučení mohou získat podporu a jasné vedení od vlád prostřednictvím rezolucí, které by umožnily efektivnější práci fondu.

Otázku populace jsme zvyklí spojovat pouze s počty obyvatel, populačním růstem, apod. Záběr UNFPA je ale mnohem širší ...

Sledování a analýzy demografických údajů a jejich využívání pro formulování rozvojových strategií a sektorálních politik je jen jedna významná část naší práce. Neméně důležitou oblastí je péče o reprodukční zdraví. UNFPA pomáhá lidem v rozvojových zemích, aby měli přístup k informacím a prostředkům, které jim umožní zajistit zdravý reprodukční život, svobodně a zodpovědně rozhodovat o počtu dětí a načasování rodiny. Usiluje o zamezení sňatků a těhotenství nezletilých a sexuálního zneužívání.

Pomáháme vládám rozvojových zemí zajistit základní péči ženám během těhotenství a při porodu. Věnujeme se odstraňování tradičních škodlivých praktik, jako je např. ženská obřízka. Usilujeme o splnění Rozvojových cílů tisíciletí, zejména v oblastech odstranění chudoby, snížení úmrtnosti žen a dětí a prevence HIV/AIDS. Naším cílem je i prosazování rovných příležitostí mužů a žen, zejména ve vzdělání, politickém a profesním životě.

Nedávný článek v časopisu *The Economist* upozorňuje, že počet obyvatel planety bude kulminovat přibližně v polovině tohoto století. Problém předlidské populace dnes stírá problém stárnutí populace.

Demografické trendy se mění s časem. Vznik UNFPA v roce 1967 byl vlastně reakcí mezinárodního společenství na předpovědi, že při zachování tehdejšího tempa růstu dosáhne populace do konce 20. století počtu 9 miliard. Fakt, že je dnes na světě asi 6,6 miliardy lidí, je výsledkem stále větší

Jana Simonová působí od roku 2005 v Populačním fondu OSN (UNFPA) v New Yorku jako poradce pro vnější vztahy. Vystudovala zahraniční obchod na VŠE v Praze a vědeckou hodnost CSc. v sociologii získala v ČSAV. V letech 1991 – 2003 působila na MZV ČR, naposledy jako velvyslankyně, zástupkyně šéfa kabinetu předsedy Valného shromáždění. V letech 2003 – 2005 vedla realizační tým spolupráce v Rozvojovém programu OSN (UNDP) v Bratislavě. Je vdaná a má dvě dcery.

svobody při rozhodování o velikosti rodin. To významně přispělo k omezení porodnosti, zejména v rozvojových zemích. Rozvojový svět je i tak stále velmi mladý. Problém stárnutí vznikl ve vyspělém světě jako důsledek dvou paralelních trendů: nízké porodnosti a nevídaného růstu délky života.

Jak na činnost UNFPA dopadají současné reformní tlaky v OSN?

Reformní koncept „jedné OSN“ chce zásadním způsobem zefektivnit poskytování rozvojové pomoci v terénu. Cílem je, aby jednotlivé složky systému OSN lépe koordinovaly své aktivity, zejména prostřednictvím společných programů. Zjednodušení a harmonizace pravidel a postupů a využívání společných služeb a prostor přispěje také k větší efektivnosti.

UNFPA je zastáncem zlepšení rozvojové součinnosti OSN. Společně s vládami a rozvojovou skupinou OSN (jádro tvoří spolu s námi UNDP, WFP a UNICEF) před-

kládáme reformní návrhy, které jsou nyní ověřovány v osmi zemích. Důležitou rezoluci o reformě projedná Valné shromáždění na svém podzimním 62. zasedání.

Kde je z pohledu UNFPA nutné nejdříve přidat, aby se do roku 2015 podařilo naplnit Rozvojové cíle tisíciletí?

Naplnění rozvojových cílů není snadné a pokrok je velmi nerovnoměrný. Zatímco řada zemí Asie a Latinské Ameriky vykazuje dobré výsledky, Afrika potřebuje ráznější pomoc a podporu od všech zúčastněných, včetně soukromého sektoru.

Nepatrného pokroku bylo dosaženo při naplňování třetího cíle – snížení úmrtnosti žen. Stále více než půl milionu žen umírá každoročně během těhotenství nebo při porodu jen proto, že jim není poskytnuta základní zdravotní péče. Dosažení tohoto cíle vyžaduje mnohem větší úsilí a prostředky než se předpokládalo.

Více k tématu: www.unfpa.org

Foto: Arclito Jany Simonové

Dlouholetý dobrovolník OSN Miroslav Florian (druhý zleva) se svými kolegy na Východním Timoru, kde na jaře 2007 pomáhal s organizací voleb. Dobrovolnictví ve službách OSN se věnoval od roku 1994, velký kus práce vykonal během svého působení v Africe, Asii i na Balkáně. V srpnu letošního roku po návratu z Timoru tento veterán misí OSN zemřel. Foto: Archiv NKM UNV

Čeští dobrovolníci ve službách OSN

Spolupráce České republiky s Organizací spojených národů se za poslední roky podstatně změnila. Ze země, která po řadu let pomoc od OSN přijímala, se po roce 2000 stala země dárcovská. Rozvojovým zemím pomáhá nejen v rámci dvoustranné spolupráce, ale aktivně se zapojuje i do pomoci mnohostranné. Objem prostředků, které Česká republika na pomoc rozvojovým zemím prostřednictvím OSN vynakládá, každý rok narůstá a ačkoli velkým donorům západní Evropy nemůže konkurovat, má co nabídnout. Experty a dobrovolníky, kteří se přímo v rozvojových zemích

zapojují do projektů jednotlivých agentur světové organizace.

Na stránkách UN bulletinu vás budeme postupně seznamovat s konkrétní podobou spolupráce České republiky s agenturami a programy OSN.

1. díl: Program Dobrovolníci OSN - UNV

Česká republika spolupracuje s programem Dobrovolníci OSN již od roku 1997 a jako jediná země střední a východní Evropy se v něm výrazně profiluje. Za deset let spo-

lupráce bylo do programů OSN vysláno již více než 190 českých dobrovolníků. Každoročně jich ve světě najdeme na dvě desítky. Od roku 2000 Česká republika kromě každoročního pravidelného příspěvku rovněž hradí pobyty tří až čtyř českých dobrovolníků dle priorit vládního programu rozvojové spolupráce. Dosud tak působilo 21 Čechů v Mali, Indonésii, Tanzanii, Angole, Jemenu, Kosovu, Afghánistánu, Bosně a Hercegovině a na Ukrajině.

Čeští dobrovolníci působí v mírových operacích, projektech humanitární a rozvojové pomoci, prevence konfliktů. Účastní se demokratizačních procesů jako jsou volební mise, projektů v oblasti zdravotnictví (prevence a léčba HIV/AIDS), vzdělávání (výpočetní technika), pomoc uprchlíkům atd. Pracují ve funkcích volebních komisařů, projektových manažerů, asistentů projektů, jako rozvojoví pracovníci, lékaři, specialisté v oblasti ekologie, výpočetní techniky, prevence a léčby HIV/AIDS a lidských práv.

Jedním z nich je i Hubert Topinka, který jako dobrovolník působil v nejrůznějších neziskových organizacích již deset let. O možnostech UNV se dozvěděl před třemi lety a první nabídka, která přišla, byla roční mise

Chcete se stát dobrovolníkem OSN?

Program je určen občanům České republiky, kteří mají zájem pracovat jako dobrovolníci v rozvojových zemích a splňují základní kritéria, mezi něž patří ukončené vzdělání (střední nebo vysokoškolské), 5 let praxe, věk nad 25 let a znalost alespoň jednoho cizího jazyka. UNV zpravidla uzavírá kontrakt s dobrovolníkem na dobu 6 – 12 měsíců, poskytuje letenku, příspěvek na ubytování, vybavovací a přesídlovací příspěvek a hradí diety a kompletní pojištění.

Více informací: Národní kontaktní místo pro spolupráci s dobrovolníky OSN, Benediktská 2, 110 05 Praha 1, tel.: 224827047, Fax: 224826054
E-mail: nkmunv@polytechna.eu, www.nkmunv.polytechna.eu

Dvoustranu OSN a ČR připravujeme společně s Odborem rozvojové spolupráce Ministerstva zahraničních věcí ČR.

v kanceláři UNDP na Ukrajině. Tam začal působit jako specialista na HIV/AIDS. V rámci projektu *Municipal Governance and Sustainable Development Programme* na Ukrajině připravoval a koordinoval informačně-osvětové akce o problematice HIV/AIDS. Z mise se vrátil před několika měsíci a od září 2007 působí jako UNV v kanceláři UNDP v afghánském Kábulu. „UNV je skvělou příležitostí, jak uplatnit zkušenosti získané při dlouhodobém působení v nejrůznějších organizacích a projektech,“ říká Hubert Topinka.

Stáže UNV pro absolventy VŠ

Kromě běžných ročních misí, kde případným zájemcům o dobrovolné působení není

stanoven žádný věkový limit, nabízí UNV mladým absolventům vysokých škol možnost stáží pro získání zkušeností v rozvojových zemích (*UNV Internship Program - UNVIP*). ČR se k tomuto programu připojila v roce 2005 a každoročně finančně podporuje stáže několika mladých absolventů.

Přínos programu je zejména v možnosti získání praxe v multikulturním prostředí pod vedením zkušených dobrovolníků v mezinárodním týmu a v návaznosti na obor, který vystudovali. Čeští stážisté působí v Mongolsku, Jemenu, Súdánu a Vietnamu.

Zuzana Hlavičková

Autorka pracuje na Odboru rozvojové spolupráce MZV ČR.

Na podrobnosti o programu UNV odpovídala ředitelka Národního kontaktního místa Vladislava Šplíchalová:

Jak velký je zájem mezi českými uchazeči o práci dobrovolníka OSN?

Zájemců je mnohem víc, než se nám podaří umístit. Ročně nabízíme do programů UNV asi sto dobrovolníků. Vyslat se podaří kolem dvaceti.

Jak dlouhé jsou dobrovolnické mise?

V případě rozvojové pomoci jsou kontrakty zpravidla jednoroční s možností prodloužení, u mírových a humanitárních misí jde

o pobyt v délce 3-6 měsíců. Příprava trvá zpravidla jeden měsíc, u humanitárních a mírových misí je dobrovolník vyslán i během jednoho až dvou týdnů.

Jaké jsou požadavky ze strany UNV?

Pro mladé lidi do 30 let s ukončeným vysokoškolským vzděláním bych doporučovala ucházet se o dobrovolnické stáže. Jinak požadavky na dobrovolníka ze strany UNV závisí na nabízené pozici a zpravidla je vy-

Co je United Nations Volunteers (UNV)

UNV je organizace OSN, která podporuje rozvoj dobrovolnictví. Zaměřuje se na mobilizaci národních a mezinárodních dobrovolníků a zapojuje je do projektů agentur OSN v rozvojových zemích.

Ročně působí v rozvojových zemích v rámci programu UNV více než 8 tisíc dobrovolníků ve 140 zemích světa. Tři čtvrtiny z nich pochází z rozvojových zemí.

Program UNV je administrativně i prakticky začleněn pod Rozvojový program OSN (UNDP), který má ve světě 134 kanceláří. Mezi partnery UNV patří i EU, nevládní sektor, včetně místních organizací v rozvojových zemích.

Zdroj: www.unv.org

žadováno pět let praxe, u mírových misí dva roky, terénní zkušenosti, motivace a zájem pomáhat, flexibilita, ochota pracovat v obtížných podmínkách, znalost cizích jazyků.

Doporučuji všem zájemcům, aby dříve, než se budou ucházet o dobrovolnictví přes OSN, získali praxi v nevládních organizacích, působili v oleb nebo ve státní správě v oblasti rozvojové pomoci nebo získali zkušenosti z humanitárních misí v rámci ZRS ČR. A samozřejmě, studovat a praktikovat cizí jazyky. Zejména bez kvalitní angličtiny se dobrovolník OSN neobejde. (zh)

Čeští dobrovolníci ve světě v letech 1995-2007

Od roku 1995 se aktivně zapojují do programů UNV. V rozvojových zemích a krizových oblastech již působilo více než 190 českých dobrovolníků UNV. Ročně jich je vysíláno kolem dvaceti, z toho je 30 % žen.

Čeští dobrovolníci působili na dlouhodobých misích zejména v Africe, Asii a na Balkáně. Konkrétně v těchto zemích: Afghánistán, Angola, Arménie, Bangladéš, Bosna a Hercegovina, Středoafrická republika, Džibutsko, Eritrea, Gruzie, Guyana, Indonésie, Jemen, Kambodža, Keňa, Kongo, Libérie, Maroko, Mongolsko, Mali, Rwanda, Srí Lanka, Sierra Leone, Súdán, Tanzanie/Zanzibar, Trinidad a Tobago, Ukrajina, Východní Timor, Zair, Západní Sahara.

Zdroj:

Národní kontaktní místo dobrovolníků OSN

Eliane van de Velde z Belgie (vpravo) pracuje jako dobrovolnice OSN (UNV) v informačním servisu mírové mise OSN v Libérii (UNMIL).

Foto: OSN/Michal Broža

Generální rekonstrukce sídla OSN v New Yorku pokročila do přípravné fáze

Organizace spojených národů podepsala v červenci smlouvu s dceřinou společností švédské firmy Skanska v USA. Ta bude dohlížet na přípravnou část rekonstrukce ústředí OSN v New Yorku. Sedmiletý projekt celkové obnovy komplexu si vyžádá náklady 1,9 miliardy dolarů. Během přípravné fáze posoudí Skanska existující architektonické návrhy, bude hledat potenciální způsoby k ušetření nákladů a zajistí detailní předběžný rozpočet. Poté, co bude stanovena garantovaná maximální cena rekonstrukce, přistoupí OSN k podpisu finální smlouvy na realizaci projektu.

Renovace sídla OSN, pro níž se v angličtině vžil označení *UN Capital Master Plan* má zajistit energetickou úspornost a eliminovat bezpečnostní a zdravotní rizika budov světové organizace na newyorském Manhattanu.

VŠE ZAČALO V LONDÝNĚ

Historie sídla OSN v New Yorku

Ústředí Organizace spojených národů stojí na východním okraji Manhattanu, na nábřeží newyorské East River. Je symbolem míru a naděje. Na osmnácti akrech půdy se zde scházejí zástupci šesti miliard obyvatel světa a diskutují a rozhodují o otázkách bezpečnosti, spravedlnosti a ekonomického a sociálního rozvoje. Výkonem jejich rozhodnutí jsou pověřeni pracovníci Sekretariátu OSN.

Mezinárodní prostor

Území sídla OSN je majetkem Spojených národů. Je to mezinárodní prostor, na kterém bez souhlasu generálního tajemníka a mimo jím stanovené podmínky nesmí vstoupit a uplatňovat své pravomoci žádná z autorit Spojených států amerických.

OSN je vázána smlouvou s hostitelskou zemí, aby zabránila zneužití svého sídla jako útočiště osob, které se chtějí vyhnout odpovědnosti za porušování zákonů USA,

byly vyhoštěny do jiné země nebo se vyhýbají soudnímu procesu.

OSN má svůj vlastní hasičský sbor, bezpečnostní síly a poštovní úřad včetně zvláštních známek světové organizace. Požární a bezpečnostní normy sídla organizace byly odsouhlaseny úřady města New York, nespĺňují však nutně všechny jeho právní předpisy.

Ústředí OSN bylo navrženo tak, aby sloužilo čtyřem hlavním skupinám:

Delegace členských států Počet členských států je 192 (2007). Kromě svých stálých zástupců vysílají členské země do New Yorku každoročně na zasedání Valného shromáždění více než pět tisíc lidí.

Sekretariát Newyorský Sekretariát má přibližně 4900 zaměstnanců, celkový počet zaměstnanců Sekretariátu ve světě činí 7500.

Návštěvníci Za rok navštíví newyorské sídlo OSN přibližně 700 tisíc lidí.

Média V OSN je akreditováno více než tři a půl tisíce novinářů.

Proč New York?

O trvalé umístění sídla OSN na svém území usilovala řada zemí. Dne 10. prosince 1945 přijal Kongres Spojených států amerických usnesení, že pozve OSN, aby vybuodovala svůj hlavní stan v USA.

O umístění základny OSN v USA bylo s konečnou platností rozhodnuto na prvním zasedání Valného shromáždění v Londýně 14. února 1946. V úvahu nejdříve přicházela například města Filadelfie, Boston či San Francisco. O New Yorku a přeplněném Manhattanu se příliš neuvažovalo. Pak se ale objevila nabídka na odkoupení současného pozemku od Johna D. Rockefellera, Jr. za 8,5 milionu USD. Valné shromáždění tuto nabídku schválilo v prosinci 1946. Město New York připojilo k parcele další movité dary.

Na prostoru vybraném pro OSN původně stála jatka, průmyslové budovy a říční přístaviště.

Sídlo OSN ve zkratce

■ Adresa: United Nations, New York, NY 10017, USA.

■ Čtyři hlavní budovy: Sekretariát OSN, Valné shromáždění, Konferenční areál a Knihovna Daga Hammarskjölda.

■ Projektanti: Wallace K. Harrison (USA) (hlavní architekt); členové: Nikolaj D. Bassov (Sovětský svaz), Gaston Brunfaut (Belgie), Ernest Cormier (Kanada), Charles E. Le Corbusier (Francie), Liang Seu-Cheng (Čína), Sven Markelius (Švédsko), Oscar Niemayer (Brazílie), Howard Robertson (Velká Británie), G. A. Soilleux (Austrálie) a Julio Vilamajo (Uruguay).

■ Stavební práce začaly 24. října 1949.

■ Cena: 65 miliónů USD.

■ Budova Sekretariátu je nejvyšší z budov komplexu, má 39 nadzemních a tři podzemní podlaží.

Na začátku byl Londýn

Než bylo vybudováno ústředí v New Yorku, fungovala OSN v různých dočasných působištích.

Valné shromáždění: První zasedání (první část): Londýn (10. – 14. února 1946); První zasedání (druhá část): Flushing, stát New York (23. října – 15. prosince 1946).

Rada bezpečnosti: Prvních 24 schůzí proběhlo v Londýně. Rada se poté přestěhovala do New Yorku (Hunter College, Henry Hudson Hotel a Lake Success).

Ekonomická a sociální rada: Londýn (první zasedání: 23. února 1946; později Hunter College, New York).

Poručenská rada: Lake Success (1947).

Mezinárodní soudní dvůr: Haag (1946).

Foto: OSN

Ilustrační foto: OSN/Paulo Filgueiras

Facku lze oplatit fackou, ale nic to neřeší!

2. ŘÍJEN: MEZINÁRODNÍ DEN NENÁSILÍ

Ležím v posteli, zavřené oči a jako tradičně se pokouším promítnout si svůj den od dnešního rána až do této chvíle. Ukřičený hlas neúnavného kohouta za rozbřesku následovaný každodenním přejezdem do 40 kilometrů vzdálené Prahy a nijak nevýjimečnou dopravní zácpou na opravované dálnici na periferii. Lepkavý vzduch v tramvaji, kde cestující raději volí všechny možné úhly pohledu, jen ne ten směřující k mému zvětšujícímu se břichu zřejmě ne příliš obratně naznačujícímu, že bych v takto pokročilém očekávání také ráda poseděla. Starší pán v čekárně, jehož manželka naléhavě pobízí ke vstupu do ordinace. "Pane, já tu ale byla dřív, a tady slečna taky, že jo??" špitla jsem bez úspěchu s nadějí, že se vedle sedící slečna přidá. Nepřidala, a pán měl asi naspěch. O dvě hodiny později jsme se potkali v supermarketu. S plnicím se vozíkem už nespěchal. Měli akci na rajčatový protlak. Ve frontě tiše poslouchám rodinnou hádku dvou "zodpovědných" rodičů s cinkajícími lahvevi piva ve vozíku, kartonem cigaret a synkem vyžadujícím žvýkačky. Místo nich však na jeho tváři mezi nevybíravým dialogem jeho dospěláckých vzorů přistává výchovný pohledek, očividně nikterak překvapující. Mlčím a dělám, že jsem nic neviděla ani neslyšela a můj pohled se zatvrzele opírá o pomalé prsty pokladní, jejíž tempo vůbec neodpovídá náladě ostatních přešlapujících "nevi-

dících a neslyšících" nakupujících. Pro ukrácení chvíle vytahuji noviny, jejichž titulky líně přejiždím očima. V mexickém mrakodrapu našli v autě bombu, Guinea-Bissau chce sestřelovat letadla přepravující drogy, Rusko varovalo před novými závody ve zbrojení, Válečný stav ve východním Kongu, Náhodná smrt dětí v Gaze, Nalože zasahují pákistánskou vojenskou pevnost, 24 mrtvých.

V hlavě mi šumí směsice kohoutího kokrání, kvílení brzd, cinkání tramvaje, vysokého hlasu ženy podpantoflového muže, hádky nedospělých dospěláků, bortící se hromady cihel a kamení, švistu kulometných kulek, křiku a nářku zoufalých matek tří mrtvých dětí, zatímco uvnitř pod srdcem cítím nedočkavé nožky své skoronarozené dcery. V tu chvíli silně pochybuji, zda tohle je ten svět, do kterého bych ji chtěla přivítat. Zda by dnes mohl nastat ten správný den pro první opravdové objetí. Jestli všechno to kolem se linoucí násilí, více či méně viditelné, nezatvrdí srdce toho malého bezbranného tvorečka dřív, než vůbec stihne rozpoznat krásu a lásku.

Ne! Ne! Ne! Křičím a silně si uvědomuji, že věci jdou změnit. Že tomu stačí jen tak trochu pomoci. Že všechny těhotné maminy nemusí pohledem prosit rozvalené výrostky či hlasitě manažující kravaťáky s handsfree o místo v tramvaji. Že není třeba dávat přednost neurvalým pacien-

tům v přeplněných čekárnách kdykoli se jim zamane. Že nikomu nepomůže náš alibisticky oblíbený stoj s hlavou v písku, nevýmaje kluka toužícího po žvýkačce, ani nás samotné. Že na úsměvný pozdrav je těžší neodpovědět, než na ten bez výrazu. Že noviny neznamenají jen nudné titulky, zaplácáný papír a krácení volné chvíle ve frontě. Že mrtví nejsou jen statistická čísla, že i oni měli jméno a rodinu, že i oni byli mými sousedy na téhle planetě. Že facku sice lze oplatit fackou, ale nic to neřeší... a facky vyhnané do extrému třeba ve formě praktického použití "jaderných hraček" už vlastně odplatu ani potřebovat nebudou. Že je ale na nás, zda ona fanatická menšina milovníků nejrůznějších druhů násilí uspěje, nebo si my ostatní každý zvolíme svou vlastní formu NE!

Druhý říjen byl vyhlášen světovým dnem nenásilí. Pod záštitou OSN zorganizovalo Humanistické hnutí v České Republice studentskou konferenci, jejíž účastníci - převážně mladí lidé - upozornili, že existují způsoby vyjádření NE! násilí. Konferenci následovalo vytvoření živoucího symbolu nenásilí, spojení energie těch, jejichž obzory a pole zájmu nekončí u sebe samých, svých rodin či nejbližších přátel.

Daniela Cachová

*Autorka je členkou Humanistického hnutí
www.dennenasilí.cz*

Chceme skutečně uchránit svět od metly války?

NGUYEN MINH HUONG

K přemýšlení o významu Organizace spojených národů v dnešním světě mě přivedla účast na vzdělávacím projektu Pražský model OSN. Ten letos proběhl jako součást Pražského studentského summitu spolu s Modelem EU a NATO. Již druhým rokem naše delegace z Gymnázia Ostrov zastupovala Spolkovou republiku Německo. Působení na Modelu jsem zahájila v Komisi pro udržitelný rozvoj a letos jsem se účastnila jednání i v I. výboru Valného shromáždění.

Nutnost reformy Rady bezpečnosti

OSN vznikla v reakci na bolestné zkušenosti dvou světových válek. Zastoupení Rady bezpečnosti (RB) se shodovalo s tehdejší mocenskými rozložením sil. Avšak od té doby se počet členských států zčtyřnásobil a hvězda některých velmocí pohasla. Složení RB zůstalo ale stejné. Neodráží tak již současný stav mezinárodního systému. Tím je zásadně zpochybněna legitimita jejího rozhodování, které by mělo být reprezentativní pro všechny regiony.

Proč Německo?

Nutnost restrukturalizace si jistě bývalý generální tajemník OSN Kofi Annan uvědomoval, když v roce 2003 sestavil expertní tým, který měl vypracovat návrhy reformy. Vznikly tak dva základní koncepty. Model A předpokládá rozšíření RB o šest stálých čle-

nů a tři nestálé. Berlín se s touto demokratickou předlohou ztotožňuje a jedním dechem dodává, že ani právo veta by nemělo zůstat pouze v rukou „staré pětky“.

Co se týče modelu B, ten navrhuje vytvoření osmi dalších křesel s čtyřletým mandátem, pro něž by neplatil zákaz znovuzvolení. Tuto variantu podporuje například Itálie. Spolková republika však namítá, že každé čtyři roky by mohla být činnost RB bržděna v důsledku tahanic mezi státy s uplynulým mandátem a novými uchazeči.

Německo je třetím největším plátcem do společného rozpočtu OSN, dává k dispozici nejvíce zásahových jednotek, významně přispívá na rozvojovou pomoc a podniká četné diplomatické iniciativy k prosazování míru a mezinárodní bezpečnosti. Význam Německa ilustruje i fakt, že je samotnou RB často přizýváno k jednacímu stolu.

Široké pole působnosti

OSN ale netvoří jen RB. Je činná v mírových misích, ekonomických, sociálních, kulturních a humanitárních otázkách a v podpoře základních lidských práv a svobod. Po více než 60 letech zažila řadu úspěchů, poznala ale i neúspěchy. Oslabuje se tím její postavení, na čemž má podíl i nárůst významu regionálních organizací. Můžeme proto OSN označit za skomírajícího starce či „organizaci starých neumětelů“?

To jistě ne. Reformní proces už byl nastartován, ukázkovým příkladem je rozhodnutí z roku 2005 přikročit k přeměně osmě kritizované Komise pro lidská práva. V roce 2006 ji nahradila Rada lidských práv. Nejedná se již o pouhý pomocný orgán, počet míst se snížil z 53 na 47 a při jejich obsazování se dbá na geografickou vyváženost. Rada dohlíží na dodržování přijatých standardů, státy v ní působící musí povinně podstupovat kontroly dodržování lidských práv.

Státy si nepřejí silnou OSN

Jak vidno, OSN je ochotna a schopna se modernizovat. Nad druhým tvrzením se však často objevují pochybovačné úsměvy. Nelze se tomu ani divit – když už se dokáže Čína se Spojenými státy rychle dohodnout a spojit své síly, tak proti reformě RB. Upřímně, ne všechny státy si přejí silnou pozici OSN a už vůbec ne na úkor svého vlivu.

V současné době sice probíhají reformy Sekretariátu, rozpočtu, efektivnosti mírových operací a humanitární pomoci. Záleží však primárně na vůli států OSN podpořit a zachovat důstojnost OSN jako fóra pro skutečně celosvětovou společnost. Je ještě (či spíše konečně?) každá země odhodlána uchránit budoucí pokolení od metly války a deklarovat hodnotu lidské osobnosti, jak praví Charta? Nebo je to již pro všechny nicneříkající fráze?

Tuto stránku připravujeme ve spolupráci s organizačním výborem Pražského modelu Spojených národů. www.studentsummit.cz

Ilustrační foto: OSN/Paulo Filgueiras

Projev prezidenta České republiky Václava Klause na Všeobecné rozpravě 62. Valného shromáždění OSN

NEW YORK, 26. ZÁŘÍ 2007

Česká republika je hrdá na to, že je jedním ze zakladatelů OSN v jeho současné podobě. Jako nástupnický stát Československa se v minulosti aktivně podílela na všech druzích aktivit OSN a bude tak činit i do budoucna.

Neúčastníme se pouze na práci samotného OSN, ale také aktivit jeho specializovaných organizací a agentur jako jsou UNESCO, UNDP, FAO, WHO, Mezinárodní agentura pro atomovou energii a mnoha dalších. Vždy jsme podporovali každou smysluplnou iniciativu, která vede k zvýšení stability a prosperity ve světě

České ambice na členství v Radě bezpečnosti

Jsem rád, že mohu potvrdit, že Česká republika má ambice být zvolena nestálým členem Rady Bezpečnosti pro období 2008-2009. Věřím, že nám může většina členských zemí důvěřovat a že si jejich hlasy zasloužíme.

Jsme přesvědčeni, že jsme již prokázali svou oddanost svobodě, demokracii, mezinárodní spolupráci, ekonomickému rozvoji a respektu k svrchovanosti států patřících do tohoto společenství národů. Naše země byla členem Rady bezpečnosti v letech 1994 a 1995, když jsem byl ministerským předsedou. Snažili jsme se, jak jsme nejlépe mohli. Chovali jsme se předvídatelně a pracovali jsme velmi usilovně. Nyní, jako prezident České republiky, Vás mohu ujistit, že odvedeme ještě lepší práci.

Vždy jsme uznávali zásadní odpovědnost Rady bezpečnosti OSN za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Od počátku devadesátých let se Česká republika podílela na více než 20ti mírových misích OSN a operacích pod mandátem OSN na Balkáně, v Asii a v Africe. Jsme hluboce přesvědčeni o nutnosti prevence a nenásilného řešení sporů a konfliktů. To můžeme potvrdit naším vlastním chováním – nenásilným rozdělením Československa v roce 1992. V několika posledních letech jsme také několikanásobně navýšili naši oficiální rozvojovou pomoc.

Rychlý a dynamický vývoj

V posledních osmnácti letech došlo v České republice k rychlému a dynamickému vývoji, který byl umožněn pádem komunismu a naším rychlým zbavením se tohoto velmi represivního, nelidského a neefektivního politického, společenského a ekonomického systému. Naše radikální transformační strategie – založená na politickém pluralismu, parlamentní demokracii a tržní ekonomice – byla úspěšná.

Dalším důležitým impulsem k našemu rozvoji bylo naše přiblížení se k Evropské unii a vstup do ní, který se uskutečnil před třemi lety. Dnes je Česká republika plnohodnotným členem Unie a v první polovině roku 2009 bude vykonávat předsednictví EU. Možná bude pro toto fórum zajímavé vědět, že slogan českého předsednictví je "Evropa bez bariér". Tím jsou myšleny jak vnitřní, tak vnější bariéry Unie. Plně podporuji tento koncept, protože jsem pevně přesvědčen o nutnosti odstraňovat bariéry, které brzdí ekonomický rozvoj, zejména v rozvojových zemích.

Nenahraditelná platforma pro pluralitu názorů

Pane předsedo, Organizaci spojených národů považujeme za vysoce důležitou a fakticky nenahraditelnou platformu. V současném světě za ni neexistuje náhrada. Je to platforma k setkávání se a ke konzultacím, k dialogu a – v řadě případů – k dosažení dohod na smlou-

vách mezi zeměmi, sdílejícími stejné nebo podobné hodnoty a politické postoje.

Tato unikátní platforma je založena na pluralitě názorů 192 členských států a na vzájemném respektu k jejich, někdy rozdílným, postojům. Ambicí OSN není, a nikdy by být nemělo, hledání jednoho povinného, jednolitého názoru nuceného některými z nás těm, kteří nesouhlasí.

Termín platforma jsem nepoužil náhodou nebo bezúčelně. Používáním tohoto termínu nepřímou protestuji proti alternativnímu konceptu, kterým je koncept globálního vládnutí. Ten je založen na neudržitelné tezi, že světu může být "globálně vládnuto", že může být organizován, kontrolován, řízen a/nebo dokonce plánován. Usilovat o uskutečnění této myšlenky je něco, co nemůžeme nikdy připustit. Je to ambice založená na „pýše rozumu“ a na „předstírání vědění“. Demokracie je něco jiného.

Akceschopnost OSN ne na úkor členských zemí

Jsou mezi námi někteří, kteří preferují operativní efektivitu (schopnost jednat) této organizace před uznáním existence odlišných názorů. Chtějí rozhodovat jednodušeji a rychleji. Naše komunistická minulost nám říká, že bychom toto dělat neměli. I my chceme, aby OSN bylo přiměřeně akceschopné. Kategoricky ale odmítáme, aby se tak stalo na úkor jednotlivých členských zemí. Musíme také respektovat názory jednotlivých členů, bez ohledu na jejich velikost. Klíčové je, aby měla každá členská země rovnocenné postavení, a aby nebyl její hlas ignorován.

Musíme jít kupředu. OSN potřebuje změny. Podporujeme reformu OSN, protože tato organizace by měla více odrážet současnou situaci ve světě, než situaci v období, kdy bylo OSN založeno. Některé změny jsou nevyhnutelné a měli bychom je vážně diskutovat.

Svoboda a demokracie

K naší velké lítosti jsme - v současném světě - svědky mnoha případů nedostatku svobody a demokracie. Naším úkolem pro budoucnost je jejich minimalizace. Bohužel nevidím a neslyším pojmy svoboda a demokracie zde (a ani jinde) tak často, jak by si zasloužily. Častěji slyšíme jiná slova - pomoc, vládní iniciativy a intervence, sociální spravedlnost, pozitivní práva, životní prostředí, zdroje, klima, řešení problémů, členění hrozbám, globální výzvy atd.

Tady musíme být velmi opatrní. Měli bychom podporovat smysluplné aktivity, ale ne projekty, které ve skutečnosti omezu-

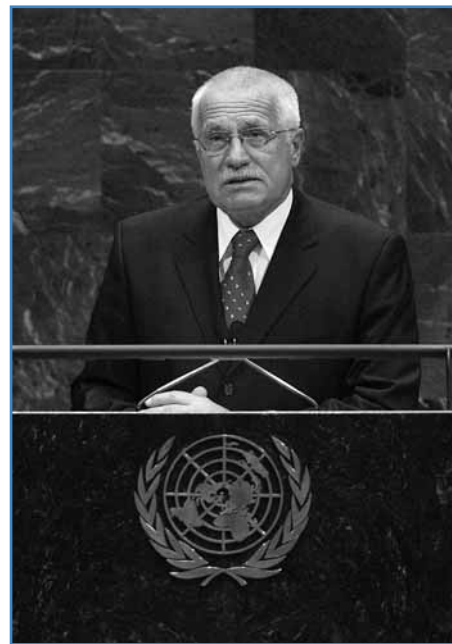

Foto: OSN/Marco Castro

jí rozvoj některých zemí či regionů. Měli bychom efektivně využívat přírodní zdroje, měli bychom chránit životní prostředí, ale nikoli způsobem omezujícím lidskou aktivitu a poškozujícím ekonomický rozvoj. Globálnímu rozvoji bychom více pomohli snížením bariér, než větším poskytováním podmíněné pomoci. Omezování protekcionismu a snižování exportních subvencí je daleko účinnější formou pomoci rozvojovým zemím, než cokoliv jiného. Neměli bychom připustit, aby bylo rozvojovým zemím bráněno v jejich vlastním ekonomickém růstu uvalováním dodatečných břemen, která nebudou schopny unést.

Skromnost a pokora

Na konferenci o změně klimatu jsem rezolutně varoval před nepodstatným šířením paniky ze strany aktivistů globálního ote-

plování a jejich sympatizantů v některých vládách a mezinárodních organizacích, ale dokonce i tento potenciální problém, stejně jako každý jiný, nemůže být nikdy vyřešen bez spoléhání se na svobodu, svobodné trhy, volný obchod a další atributy svobodné společnosti.

Ochrana životního prostředí je velmi důležitá, musíme ale být skromnější a pokornější v našich pokusech řídit současný složitý svět.

Pane předsedo, vážení kolegové, využijme potenciál této organizace jak to nejvíce jde. Spolupracujme, naslouchejme si, vyjednávejme do poslední možné chvíle, pokusme se porozumět druhým. Česká republika se snaží těmito zásadami řídit.

Česká verze projevu byla převzata z internetových stránek Stálé mise České republiky při OSN. Mezititulky IC OSN.

Změna klimatu už je tady, jak na ni odpovíme?

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK OSN BAN KI-MOON

Foto: OSN/Mark Garten

Setkání, které v září proběhlo v New Yorku, bylo politickou výzvou k akci. Je na čase, aby se všechny země začaly tématem bezodkladně zabývat. Je to v zájmu všech. Věda mluví naprosto jasně. Na začátku letošního roku předložili experti Mezivládního panelu OSN pro změny klimatu pádné argumenty. Prokázali, že globální oteplování je realitou. Zároveň je zřejmé, že pokud nepřijmeme rázná opatření, budou následky změn klimatu v příštích desetiletích pro lidstvo víc než závažné. Víme, co je nutné udělat. Máme k tomu prostředky i technologie. Máme-li ovšem zasáhnout účinně, musíme začít jednat teď hned. Čeho se nám nedostává, je čas.

Platit musí bohatí

Před nedávnem jsem navštívil Čadu a na vlastní oči jsem se mohl přesvědčit o tom, jaké následky mohou mít změny klimatu. Až dvacet milionů lidí v této africké zemi závisí na jezeru a systému řek, jejichž velikost se jen za posledních třicet let zmenšila na pouhou jednu desetinu původní velikosti. Na jiném místě v Africe zase vyhánějí statisíce lidí z domovů záplavy způsobené nejhrošími dešti, co místní pamatují. Jsou to předznamenání toho, co nás čeká, pokud nyní neuděláme nic.

Společně se teď musíme rozhodnout, jak dál. Nejvíc musí na svá bedra vzít vyspělé státy. Ty za současný stav nesou největší odpovědnost. Musí proto nejvíce přispět k snižování emisí, které způsobují globální oteplování.

Zároveň musíme dát stimuly rozvojovým zemím, aby se do společné práce zapojily. Nemůžeme však požadovat, aby se obětovaly stejně jako země vyspělé. Náleží jim prá-

vo na ekonomický růst a rozvoj a možnost vymanit se s pomocí zbytku světa z chudoby. Zapojit musíme soukromý sektor, podněcovat ekonomické aktivity, hledat nové způsoby financování a tržní přístupy, sdílet knowhow a vytvářet pracovní příležitosti.

Svět po Kjótu

Nejdůležitější bude reakce na úrovni států. Co se však děje dosud, je nedostatečné. Patnáct let po přijetí Rámcové úmluvy o změnách klimatu v Rio de Janeiru a deset po přijetí Kjótského protokolu (závazky vyprší v roce 2012) stále stoupají emise uhlíku ve vyspělých zemích. Odpověď na národní úrovni ale nestačí. Změny klimatu nerespektují hranice států a vyžadují mezinárodní součinnost. K tomu máme ideální nástroj. Jmenuje se Organizace spojených národů. Právě zde můžeme dosáhnout smysluplného, spravedlivého a dlouhodobě udržitelného řešení tohoto problému. Bude to vyžadovat nejen zmírňování emisí, ale především přizpůsobení se následkům.

Soudit nás budou vnoučata

Toto je rozhodující rok. Na Konferenci OSN o změnách klimatu, která se bude konat v prosinci na ostrově Bali, musí zástupci států vyjednat nový rámec mezinárodní spolupráce. To, co potřebujeme, je nová komplexní úmluva o změnách klimatu. Taková, kterou budou bez výjimky respektovat všechny země.

Musíme si uvědomit, že na nás leží dějinná odpovědnost vůči budoucím generacím. Soudit nás budou už naše vnoučata.

Článek vyšel 24. a 25. září 2007 ve světových médiích. V ČR ho otiskly Hospodářské noviny.

Každý den se nám dostává nových a nových důkazů, že změna klimatu se stává realitou pro každého jednoho obyvatele planety. Jeden příklad z nedávné doby za všechny: američtí vědci zjistili, že ledový příkrov v severní polární oblasti taje rychleji, než předpokládaly i ty nejpesimističtější předpovědi. Až 40 procent celoroční ledové pokrývky má zmizet už do roku 2050. Podle předchozích odhadů nemělo k takovému úbytku dojít ani během celého století.

Zázraky se dějí

Je malý zázrak, že se téma klimatických změn dostalo až na samý vrchol agendy světové politiky. Pozval jsem proto do sídla OSN vysoké představitele států, abychom o tomto zásadním tématu diskutovali. Mám totiž obavy, že naše dosavadní reakce je naprosto nedostatečná a neadekvátní.

Irak je najnebezpečnejšia humanitárna oblasť na svete

JOHN HOLMES

Jedna z najväčších a najrýchlejšie sa prehlbujúcich humanitárnych kríz na svete patrí zároveň medzi tie najmenej poznané: Irak. Viac než štyri milióny ľudí, každý siedmi Iračan, opustilo svoje domovy, čím sa kríza v Iraku stala najväčším populačným presídlením v moderných dejinách Blízkeho východu.

Pokračujúce násilie nielen že prináša množstvo civilných obetí (až 100 každý deň), ale vážne obmedzuje možnosti pohybu, vrátane humanitárnych pracovníkov, limituje prístup k verejným službám a výrazne umocňuje zhoršovanie životných podmienok. Čistá voda, hygiena, zdravotnícke služby, jedlo a elektrina sú čoraz častejšie zriedkavosťou.

Osem miliónov Iračanov potrebuje v súčasnosti humanitárnu pomoc a ochranu, vrátane viac než dvoch miliónov irackých utečencov, ktorí žijú za hranicami svojej krajiny a 2,2 miliónov, ktorí sú vnútornými utečencami v rámci Iraku. Prevažnú väčšinu pritom tvoria ženy a deti.

Iračania, ktorí utiekli do susediaceho Jordánska a Sýrie, a v menšom rozsahu do Egypta, Iránu a Libanonu, vedú neistý život. Zápasia o prácu, vzdelanie, zdravotnú starostlivosť – no predovšetkým o nádej.

Zodpovednosť susedných krajín

Krajiny susediace s Irakom preto nesú na svojich ramenách veľkú zodpovednosť. Symbolická rohožka pred dverami, ktorá víta návštevníkov, sa tak v preťažených krajinách nevyhnutne stáva veľmi tenkou a opotrebovanou. Jordánsko, na príklad, v ktorom žije len 6 miliónov obyvateľov, prijalo 750 000 irackých utečencov, pričom v prepočte na jednu osobu v súčasnosti hostí na svojom území najväčšiu utečeneckú populáciu na svete. Predstavte si, že by sa USA museli zrazu vysporiadať s 37,5 miliónmi utečencov.

Vysoký komisár OSN pre utečencov, ďalšie agentúry OSN a mimovládne organizácie vyvíjajú v spolupráci s hostujúcimi vládami enormné úsilie, aby uľahčili túto vypätú situáciu. Konferencia, ktorá sa uskutočnila v apríli v Ženeve, pomohla zvýšiť povedomie o tejto otázke a viedla k pôvodnému úsiliu vyzbierať 60 miliónov amerických dolárov, pričom táto čiastka bola následne zvýšená na 120 miliónov. Vlády týchto krajín spoločne

s ďalšími agentúrami OSN sa pritom usilujú získať ďalších 130 miliónov dolárov na posilnenie vzdelávacích zariadení, potrebných pre zvládnutie obrovského prílevu irackých detí – základnou myšlienkou pritom nie je vytvoriť oddelené tábory alebo inštitúcie pre Iračanov, ale umožniť im využívať existujúce zariadenia bez akejkoľvek diskriminácie.

Nič z tohto však nie je jednoduché a jednoznačné. Politická citlivosť celej otázky je očividná. Poskytnúť pomoc tým, ktorí sa stále nachádzajú v Iraku je však ešte ťažšie, vzhľadom na jednoznačné bezpečnostné dôvody. OSN, spoločne s medzinárodnými a domácimi mimovládnymi organizáciami potichu pokračuje v poskytovaní pomoci, napríklad pri očkovacích kampaniach a vytváraní núdzových zásob jedla, vody a iných potrebných tovarov pre najzraniteľnejšie komunity v Iraku. Toto úsilie sa však postupne stáva iba malou kvapkou v zväčšujúcom sa mori potrieb.

Čo spraviť?

Čo teda treba spraviť, aj to napriek tomu, že realistické odhady predpokladajú, že násilie a rozvrat v blízkej budúcnosti neutíchnu?

Stručnou odpoveďou je, že musíme rapídne urýchliť naše humanitárne úsilie. Iracká vláda má pritom samozrejme zodpovednosť ako aj významné prostriedky. Ponúkla napríklad pomoc 25 miliónov dolárov pre utečencov, no mala by robiť viac. Aj napriek tomu však sama nemôže zvládnuť narastajúce problémy. Z tohto dôvodu pripravujeme

spoločne s kľúčovými agentúrami OSN a mimovládnymi organizáciami nový a urgentný operačný plán, ktorý bude sprevádzaný novou výzvou pre poskytnutie ďalších zdrojov pre pomoc v rámci Iraku.

Nemôžeme však pritom sľubovať zázraky. Súčasnú násilie v krajine robí z Iraku najnebezpečnejšiu humanitárnu oblasť na svete. Od roku 2003 bolo v Iraku zabitých 84 humanitárnych pracovníkov, pričom množstvo ďalších bolo zranených alebo unesených. Tí, ktorí sú zaangażovaní do humanitárnej pomoci, primárne Iračania, doslova riskujú vlastné životy, aby zachránili životy iných. Chceme zvýšiť ich počet, no môžeme tak robiť iba s veľkou opatrnosťou. Nemôžeme pritom zabudnúť, že v auguste pred štyrmi rokmi, pri výbuchu nastraženej bomby v blízkosti Centrály OSN v Bagdade, prišiel spoločne s ďalšími 21 kolegami o život jeden z mojich predchodcov.

Poskytnúť pomoc tým, ktorí trpia

Aj napriek nebezpečenstvu, humanitárna komunita musí a bude robiť viac. Zároveň, budeme trvať na tom, že naše aktivity budú jasne oddelené – a aj vnímané ako oddelené – od akýchkoľvek politických, bezpečnostných a hospodárskych programov. Ako humanitárni pracovníci máme iba jeden cieľ: poskytnúť pomoc tým, ktorí trpia a to neutrálnym a nezaujatým spôsobom, založeným na nevyhnutných potrebách, nie vyznaní. Tieto hodnoty sú pritom zakorenené v etickej náuke Islamu, rovnako ako všetkých hlavných náboženstiev. Vyzývam preto všetkých, ktorých sa to týka – vlády a miestne úrady, ozbrojené sily, milície, politické a náboženské skupiny – aby urobili všetko, čo je v ich silách pre podporu a ochranu humanitárnej pomoci.

Humanitárni pracovníci môžu iba dávať náplaste na rany. Je pritom jednoznačné, že rana s názvom Irak bude pokračovať hnišať, do kým sa konflikt neukončí politickými riešeniami. Medzitým musíme starostlivo, súciteľne a odvážne pokračovať v používaní náplastí.

Autor je námestkom generálneho tajomníka OSN pro humanitárni otázky a koordinátor nouzové pomoci.

Preklad do slovenštiny: Informační servis OSN ve Vídni (UNIS).

Co jsem viděl v Dárfúru

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK OSN BAN KI-MOON

O krizi v Dárfúru se mluví často a již s určitou samozřejmostí. Co však můžeme říci s jistotou? Pouze to, že je to země, která vede válku sama se sebou. Povstalci bojují s vládou, vláda bojuje s povstalci. Realita je však složitější a v konfliktu není vždy jasné, kdo je kdo. V poslední době navíc čím dál tím častěji útočí jednotlivé kmeny a bojovníci na sebe navzájem.

Krizi již nelze vymezit ani na samotný Dárfúr. Přelévá se za hranice provincie a destabilizuje celý region. Jedná se ale i o problém environmentální. Do jisté míry souvisí konflikt s rozšiřováním pouště, zhoršováním životního prostředí a s tím souvisejícím nedostatkem zdrojů, zejména vody.

Komplexní krize, komplexní řešení

Nedávno jsem se vrátil z týdenní cesty po Dárfúru a okolním regionu. Chtěl jsem si především vyslechnout upřímné názory tamních lidí. Představitelů súdánské vlády, vesničanů, kteří museli kvůli bojům opustit své domovy, humanitárních pracovníků a také představitelů okolních zemí. Vracel jsem se s jasným závěrem. Tato krize nemá jedno řešení. Dárfúr by mohl sloužit jako ukázková studie komplexity. Má-li být dosaženo míru, musí být vyřešeny všechny otázky a problémy, které k této krizi vedly.

Všechno, co jsem viděl a slyšel, mě vede k přesvědčení, že takové řešení existuje. U města El Fasher na severu Dárfúru jsem navštívil tábor El Salam. Dočasné útočiště zde našlo 45 tisíc lidí, které válka vyhnala z domovů. Byl to pro mne silný emocionální zážitek. Cítil jsem jejich beznaděj a frustraci. Viděl jsem děti, které neznají nic jiného, než život v tábore. Chtěl jsem jim proto dát alespoň znamení naděje do budoucna. Slíbil jsem, že budeme dělat vše, co je v našich silách, abychom dosáhli míru a umožnili jim návrat domů.

Začátek cesty k míru se nám vydařil. Rada bezpečnosti OSN schválila rozmístění mnohonárodních jednotek o síle 26 tisíc příslušníků společné mise OSN a Africké unie (AU). Během cesty po Dárfúru jsem se seznámil s přetěžkými podmínkami, ve kterých budou naše jednotky působit. Zároveň jsem se přesvědčil, že logistické přípravy na jejich rozmístění jsou v plném proudu.

Žádná mírová operace nemůže uspět bez míru, na který má dohlížet. Za neméně důležité považuji, že musíme dál tvrdě tláčit na politické řešení. A to byl samozřejmě jeden z hlavních cílů mé cesty.

Generální tajemník Ban Ki-moon během zářijové návštěvy v utečeneckém táboře El Salam na severu Dárfúru.

Foto: OSN/Evan Schneider

Mírové rozhovory v Libyi

Vláda prezidenta Umara Bašíra zopakovala svou bezvýhradnou podporu mírové operaci a rozhovorům. Dohodli jsme se, že jednání začnou 27. října v Libyi pod záštitou OSN a AU. Vláda také potvrdila slib k okamžitému zastavení nepřátelských akcí, k čemuž se minulý měsíc v Aruši zavázaly také povstalecké skupiny. Avšak již během prvních hodin mé návštěvy se objevily zprávy o napětí, střetech a bombových útocích ve městě Haskanita na severu Dárfúru.

Pro řešení krize v Dárfúru je podstatné, abychom vnímali situaci v širších souvislostech. Političtí lídři v metropoli jižního Súdánu Jubě se obávají, aby Dárfúr neodvedl pozornost od dva roky staré mírové dohody, která ukončila dlouholetou občanskou válku. Ačkoli je pozornost zaměřena na Dárfúr, nesmíme opomíjet ani tuto stále ne zcela stabilní oblast. Jinak by mohlo dojít k další válce, ještě větší a ničivější, která by naše dosavadní snahy zcela rozložila.

Trvalý mír si vždy žádá pevné základy. V Jubě i v El Fasheru jsem nemohl nevnímat, že je důležité naslouchat co nejširšímu spektru občanské společnosti – od kmenových vůdců, přes představitele nezávislých politických hnutí, ženských organizací až po představitele vlády. Mír si žádá společenskou smlouvu, která zahrnuje všechny aktéry.

Během návštěvy Libye jsem se setkal s plukovníkem Muammarem Kaddáfím v jeho tradičním stanu ve městě Sirta. Libyjský vůdce velkoryse nabídl, že jeho země

bude hostit mírové rozhovory a ujistil mě, že udělá vše pro jejich úspěch. „Teď nebo nikdy,“ zdůraznil s tím, že tato jednání musí být konečná.

Voda je klíčová

Na programu mé cesty po Libyi byla i návštěva Kaddáfího projektu Velké umělé řeky. Stovky kilometrů potrubí rozvádějí k lidem vodu z podzemí Sahary. V regionu, kde je voda tak vzácná, to byl pozoruhodný pohled. O den dříve jsem přelétal nad kdysi obřím Čadským jezerem, jehož rozloha se postupně zmenšila zhruba na jednu desetinu původní velikosti. Na tomto příkladu se jasně ukazuje, že budoucnost regionu závisí do velké míry na vodních zdrojích.

V N'Djaméně mi čadský prezident Idriss Deby řekl, že bez vody nelze dosáhnout hospodářského rozvoje. Bez vyhlídky na ekonomický vzestup, pokračoval, se nám nemusí podařit, aby se čtvrt milionu dárfúrských uprchlíků, kteří žijí v táborech na východu Čadu, vrátilo domů. Bezpečnost a rozvoj musí jít ruku v ruce. V tomto ohledu může mezinárodní společenství sehrát velmi důležitou roli.

To vše podtrhuje nutnost komplexního přístupu k Dárfúru. Řešení této krize nemůže být částečné, protože kořeny konfliktu jsou četné. Musíme řešit všechny – bezpečnost, politiku, nerostné zdroje, vodu i humanitární a rozvojové otázky.

Článek vyšel 14. září 2007 v deníku *the Washington Post*.

60 důvodů pro OSN

1 PODPORA ROZVOJE

Jedním z cílů Organizace spojených národů je podpora lepších životních podmínek a rozvoj potenciálu lidí na celém světě. V roce 2000 byly tyto snahy konkretizovány v podobě tzv. Rozvojových cílů tisíciletí. OSN vydává každoročně na rozvoj více než deset miliard amerických dolarů. Její Rozvojový program (UNDP) s pobočkami ve 166 zemích se zaměřuje na odstraňování extrémní chudoby a podporu dobrého vládnutí v rozvojových zemích. Dětský fond OSN (UNICEF) působí ve 157 zemích a každoročně vydává na ochranu dětí, očkování, boj proti HIV/AIDS a vzdělávání dívek přes 1,2 miliardy dolarů. Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) pomáhá jednotlivým zemím vytěžit maximum ze svého obchodního potenciálu a získat následně využít ve prospěch rozvoje. Světová banka každoročně poskytuje rozvojovým zemím půjčky a granty v hodnotě 18-20 miliard dolarů. Od roku 1947 již podpořila téměř deset tisíc rozvojových projektů. Prakticky veškeré prostředky na rozvojovou pomoc pocházejí z příspěvků členských států OSN.

Foto: Jorgen Schjette/Still Pictures

2 PODPORA DEMOKRACIE

OSN podporuje a posiluje demokratické instituce a praktiky na celém světě. V řadě zemí umožňuje lidem účast ve svobodných a spravedlivých volbách. Jako příklady mohou sloužit Kambodža, Namibie, Salvádor, Eritrea, Mozambik, Nikaragua, Jihoafrická republika, Východní Timor nebo provincie Kosovo. Celkem ve více než 90 zemích poskytla OSN poradenství a asistenci při volbách, včetně monitorování výsledků. Tyto volby se často konaly v rozhodných okamžicích historie státu, jako například v Afghánistánu, Iráku či Burundi.

Foto: OSN/Martine Perret

3 PODPORA LIDSKÝCH PRÁV

Od roku 1948, kdy Valné shromáždění schválilo Všeobecnou deklaraci lidských práv, pomohla OSN uzavřít desítky komplexních úmluv o ochraně politických, občanských, ekonomických, sociálních a kulturních práv. Orgány OSN pro lidská práva se zabývají jednotlivými stížnostmi a upozorňují svět na případy mučení, podezřelých zmizení či neoprávněného věznění. Vytvářejí mezinárodní tlak na vlády států, aby ochraně lidských práv věnovaly náležitou pozornost.

Foto: OSN/Martine Perret

(Pokračování příště)